

Verslag van: Slotdebat
Datum: 4 november 2008, 20.00-22.00 uur
Plaats: Dienst RO/EZ, Zuiderdiep
Gespreksleider: Marcel Tankink (KAW)
Panel: Henk Pijlman (Hanzehogeschool), Sybrand Tjallingii (TU Delft), Yvonne Geerdink (IN), Lusanne Tehupuring (Economic Talent Board), Koen Schuiling (TCN)
Verslag: Karin van der Tuin (Notuleerservice Mooi Werk)

Opening

Het slotdebat wordt geopend om 20.00 uur en gespreksleider Marcel Tankink heet iedereen van harte welkom. Hij is verheugd over de grote opkomst. Er zal vanavond een discussie plaatsvinden tussen de panelleden over thema's die belangrijk zijn voor de toekomst van Groningen.

Het panel wordt voorgesteld. Rudy Stroink van TCN is verhinderd en wordt vervangen door Koen Schuiling. Het debat is verdeeld in vijf thema's die vanavond in blokjes van 15 minuten zullen worden behandeld. Muzikaal wordt de avond opgeluisterd door Swoolish.

Thema – City of Talent

- Lusanne Tehupuring: De Economic Talent Board heeft als taak de gemeente en de stad Groningen gevraagd en ongevraagd advies te geven over economische vraagstukken. Concreet zijn er nog geen adviezen afgegeven, maar er liggen nu twee adviezen klaar over het binden en boeien van talent en over de ontwikkeling van het Ebbingekwartier. Over het Ebbingekwartier kunnen we nog niets zeggen. Onder jong talent wordt bij de Economic Talent Board verstaan mensen tot 35 jaar. Wat is talent? Onder talent kun je veel verstaan, bijvoorbeeld in de sport of een ondernemer die met weinig middelen iets groots tot stand kan brengen. Talent beperkt zich niet tot WO en HBO.
- Marcel Tankink: In Groningen wonen 80.000 jonge mensen en als je de grens op 35 jaar legt zelfs 90.000 mensen, de helft van deze stad. Specifieker gaat het om 80.000 jonge mensen jonger dan 29 jaar waarvan 50.000 tussen 18-29 jaar. De 27.000 studenten die hier studeren maar niet wonen zijn dan nog niet eens meegeteld. Er liggen nu drie structuurvisies voor inspraak en voor het eerst wordt de economie hierin erg centraal gesteld. Hiervoor zijn de kennisinstellingen belangrijk, om Groningen tot de City of Talent te maken. Wat vind je van deze benadering?
- LT: Als je zo'n benadering inzet waarbij wordt uitgegaan van het aanbod van hoger onderwijs als bewijs dat we een City of Talent zijn, is dit te beperkt omdat ook op MBO-niveau en in de ambachten veel talentvol werk wordt verricht. Je kunt niet zonder deze vakgebieden als je een stad tot een succes wilt maken.
- MT: Is talent automatisch gelijk aan economisch succes?
- LT: Je moet ook de faciliteiten bieden om dat talent tot zijn recht te laten komen. De dynamo's die worden neergezet bieden locaties hiervoor, maar ook in die

bedrijven moet er iets gebeuren zodat mensen elkaar motiveren en om talent te laten opbloeien.

- MT: Moeten er vanuit dit talent dan meer ondernemers komen?
- LT: Niet alleen ondernemers, maar het is wel belangrijk om de ondernemers die opstaan meer mogelijkheden te bieden om dit uit te bouwen.
- MT: Vind je dat dit nu te weinig uit de verf komt? RuG en Hanzehogeschool zijn al heel lang bezig om studenten tot ondernemer uit te laten groeien.
- LT: We zijn op de goede weg, maar nu ligt de focus heel erg op startende ondernemers. Maar de gemeente zou de ondernemers die al een tijd bezig zijn meer moeten steunen wanneer zij van ondernemer werkgever worden, in de vorm van huisvesting en arbeidsrecht, in hoe je een bedrijf maakt. Dan kun je wellicht een veel grotere slag maken.
- MT: Jij hebt zelf gestudeerd in de stad. We hebben beide een heel andere studie gedaan dan waar we in het werk in terecht zijn gekomen. Blijf je hier?
- LT: Nee, ik ga een mastersopleiding in Melbourne volgen. Wellicht kom ik daarna terug, maar er is mij nog niets aangeboden.
- MT: Dan aan Henk Pijlman de vraag, hoe zit dat?
- Henk Pijlman: De vraag is of wij als kennisinstellingen meer kunnen doen om talent binnen te halen en vast te houden. En ik denk inderdaad dat we het aanwezige talent optimaler kunnen benutten. Veel jonge mensen vertrekken na hun studie naar het westen, terwijl we ook in Noord-Nederland zien dat er een grote vraag op de arbeidsmarkt ontstaat. De kunst is om mensen ertoe te verleiden hier te blijven. Ook in het westen heeft men een probleem om bepaalde vacatures op de arbeidsmarkt te vullen, terwijl wij hier een enorm potentieel hebben aan mensen die tevens aangeven in het noorden te willen blijven, als het werk er maar is. Hier zouden we veel meer mee moeten doen, zodat we deze talentvolle mensen in gezamenlijkheid – als gemeente, hogeschool en universiteit en zakenleven – de mogelijkheid kunnen bieden om zich door te ontwikkelen.
- MT: Dit klinkt erg logisch.
- HP: Dat is ook zo, maar de marktsituatie is de afgelopen jaren ingrijpend veranderd. Onlangs kregen wij als hogeschool de vraag vanuit het bedrijfsleven in de Eemshaven om over een paar jaar duizend opgeleide mensen op dat vakgebied te leveren. Het is een enorme uitdaging om daarop in te springen.
- MT: Wat kan de Hanzehogeschool daaraan bijdragen?
- HP: De Hanzehogeschool kan samen met de RuG nog veel meer doen aan het thema ondernemerschap dat al door Lusanne werd genoemd. We hebben wel incubators waar jonge ondernemers een bedrijf kunnen starten, maar daar zitten veel gradaties in. Incubatorfase 1 kun je ook commercieel doen door een ruimte te verhuren met een bemande receptie. We voegen heel weinig kennis toe, die er wel is in deze stad en daarom valt er te veel uit.
- MT: Aan wethouder Dijkstra de vraag: doen we dit te laat?
- Wethouder Dijkstra: Je moet ergens beginnen en dat doen we met het binden en boeien van de –op dit moment- 49.000 studenten (HBO en WO) in de stad. Denk ook aan de Economic Talent Board waarin jonge mensen meedenken over de toekomst van de stad. Maak dit mogelijk door steeds meer broed- en kweekplaatsen te faciliteren, wat nu reeds gebeurt. We moeten werkgevers ervan overtuigen bijvoorbeeld een etage binnen hun kantorencomplex beschikbaar te stellen voor aankomend talent. Werkgevers ervaren ook aan den lijve hoe

moeilijk het is om goed geschoolde mensen binnen te halen. Dit zie je ook terug in een volgende week te openen ondernemerstrefpunt waar ondernemers, vakdocenten en studenten samenwerken om studenten in te zetten voor klussen waar een ondernemer zelf niet aan toe komt.

- MT: Aan de Kamer van Koophandel Noord-Nederland: is dit de goeie lijn?
- KvK: Ja, dit is een goeie lijn. Het incubatorproces – een soort couveuse voor ondernemers – werkt in Twente en Eindhoven sneller dan hier. Blijkbaar gaat dit bij technische universiteiten anders dan bij meer algemene universiteiten. Het zou goed zijn als de RuG en de Hanzehogeschool de technologische kant van hun opleidingen nog duidelijker gaan uitnuttten. Er zou iets moeten gebeuren, bijv. in de vorm van topinstituten, om de markt en de onderwijsinstellingen dichter tot elkaar te brengen zodat het logischer wordt om ondernemer te worden.
- HP: Dit is een serieus punt.

De klok loopt af, de tijd is om.

Thema – Compacte stad

- MT: Hoe gaat het met TCN?
- Koen Schuiling: De vastgoedwereld heeft veel last van de kredietcrisis. Het is moeilijk om goede projecten van de grond te tillen, banken houden hun geld vast. We kunnen de lopende uitgaven dekken met de lopende inkomsten en we hebben tal van nieuwe projecten in voorbereiding.
- MT: Het thema De Compacte Stad is al jaren rijksbeleid. Klopt het dat dit nergens zo goed gelukt is als in Groningen?
- KS: Ja, als je dit vergelijkt met andere steden houdt Groningen deze gedachte het meest consequent vol.
- MT: En over 12 jaar in 2020? Wanneer Meerstad voor een kwart is aangelegd, 10.000 woningen erbij, zijn we dan nog een compacte stad?
- KS: Nee. Er heeft al een aantal uitbreidingen zoals Ter Borch, Reitdiepgebied e.d. plaatsgevonden waardoor de harde grens tussen stad en platteland niet meer wordt gehandhaafd. Dat is jammer, want ik vind compactheid een zege voor het landschap en voor de mensen in zo'n stad.
- MT: Moet je dan tegen mensen zeggen dat als men ruim en groen wil wonen, zij moeten uitwijken naar Meerstad, maar dat in deze stad compact wordt gewoond?
- KS: Ik krijg steeds meer vraagtekens bij Meerstad. Dit plan is ontwikkeld voordat bekend werd dat de Suikerunie zou vertrekken. Ik zie dat de appartementenmarkt moeizaam loopt, terwijl dit juist hoort bij een compact stad. De wal zou het schip weleens kunnen gaan keren.
- MT: Achteraf gezien was de kraakbeweging misschien wel het keerpunt in de verloedering en leegstand van de binnenstad. Dit kon bij de gratie van wegtrekkende functies, lage vastgoed waarde et cetera. Dat gaat nu helemaal de andere kant uit, met huizenprijzen die de pan uit rijzen.
- KS: De overheid speelt hier een actieve rol in, zoals in de opknapbeurt van het Ebbingekwartier.
- MT: Als een nieuwe broedkamer voor nieuwe activiteiten en innovatie in de stad?
- KS: Conceptueel heeft de gemeente daar een belangrijke rol in, wat zouden we daar aan functies willen, wat heeft een toegevoegde waarde in dat geheel? Dit

legt wel een beslag op de financiële middelen, want de markt kan dat daar niet alleen oppakken.

- MT: Een andere keerzijde van de compacte stad is bereikbaarheid. Doen we dat goed hier? Had de tram er niet al moeten liggen?
- KS: Ja, ik heb geen verwijten richting de wethouder, maar we zijn daar in 1998 al mee begonnen en ik heb gezien hoe moeizaam dat toen ging.
- MT: Dat gaan we de wethouder straks vragen. Aan Sybrand Tjallingii: Nog een keerzijde van de compacte stad is de spanning met groen, klopt dat?
- Sybrand Tjallingii: Ja, maar je moet bekijken hoe je stad en groen met elkaar wilt combineren. Meerstad is geen compacte stad, maar te compact gaat ten koste van groen in de stad. In het Suikeruniegebied zou je nu een mogelijkheid hebben om dit te combineren. Ik begrijp van Koen Schuiling dat als men eerder van het vertrek van de Suikerunie had geweten, men wellicht niet aan Meerstad was begonnen.
- MT: Dat gaan we straks vragen. Nu eerst aan wethouder Karin Dekker: Had die tram er niet allang moeten liggen?
- Wethouder Dekker: Dit is makkelijker gezegd dan gedaan. Het aardige is dat waar er in de voorgaande termijn vooral naar de tram gekeken werd als een manier om zo snel mogelijk zoveel mogelijk mensen van de stad naar Zernike te vervoeren, de tram nu meer onderdeel gaat vormen van het totale openbaar vervoersconcept in de hele regio. Het gaat nu niet meer alleen om mensen vervoeren maar ook wordt gekeken naar welke economische ontwikkelingen het in de stad brengt en hoe sociaal structurerend het kan werken in de wijken waar de tram doorheen rijdt.
- MT: Is het nu zeker dat de tram er komt?
- Wethouder Dekker: Je moet altijd een slag om de arm houden, want we moeten het ook kunnen financieren. Maar als het aan ons college en het college van GS ligt rijdt die tram in 2014.
- MT: Aan wethouder Frank de Vries: Is met Meerstad de droom van de compacte stad voorgoed verdwenen?
- Wethouder De Vries: Dat hangt ervan af wat je onder compacte stad verstaat. Volgens de oude definitie klopt dat, maar de mensen die we willen bedienen, zouden anders nog veel verder weg zijn gaan wonen. Die mensen willen wel in een stedelijke omgeving wonen, maar dan met ruimte om het huis. En dat kan daar gemakkelijk en zonder schade aan het landschap, dus ik ben het niet eens met het negatieve geluid over Meerstad. Vanuit de bredere regio gezien, houdt het juist de compactheid in stand. Ik ben het wel eens met Koen Schuiling dat de compacte stad juist leidt tot bereikbaarheidsproblemen, waar we aan moeten blijven werken. We zijn voortdurend op zoek naar hoe mensen in de compacte stad willen wonen. Als de appartementenmarkt niet goed loopt, dan is dat ook een vraagprobleem en daar is Meerstad een antwoord op.
- MT: Zou de stad niet nog scherper moeten focussen op stedelijk wonen?
- Wethouder De Vries: In de stad zou je inderdaad meer stedelijk moeten durven bouwen en het gevaar van Meerstad is juist dat de ruimte daar ook niet wordt benut. Ik zou juist vanuit twee gescheiden woonmilieus de stad willen vormgeven.
- MT: Aan Koen Schuiling: wil jij ook dat contrast behouden?
- KS: Je zult tegemoet moeten komen aan wat mensen willen. Dan moet je het concept van de compacte stad een beetje loslaten.

- ST: Ik vraag me af of dat zo is. Meerstad is niet de eerste keer dat Groningen echt buiten de stad bouwt.

De klok loopt af, de tijd is om.

Thema – De groene stad

- MT: Aan Sybrand Tjallingii: is Groningen niet gewoon een ecopolis?
- ST: Ecopolis is een naam die we gekozen hebben voor de ecologische stad in de het licht van het vraagstuk hoe we stedelijke ontwikkeling duurzamer kunnen maken. De ecologische kwaliteit is uiteindelijk ook een deel van de concurrentiekracht en de gezondheid van een stad. Groen en bebouwing horen bij elkaar en versterken elkaar.
- MT: De afgelopen jaren heeft er een verandering in beleving plaatsgevonden. Is het idee van een groene stad niet achterhaald? We hebben toch genoeg groen om de stad heen?
- ST: We hebben beide nodig, het nabije groen in de stad en groen om de stad heen.
- MT: In de Groenstructuurvisie wordt gesproken over de basisgroenstructuur en de nevengroenstructuur. Wat vind je van dit onderscheid?
- ST: Nevenstructuur houdt niet in dat dit minder belangrijk zou zijn, maar het is wel goed om onderscheid te maken tussen basisstructuur en nevenstructuur omdat je voor beide afzonderlijke partners nodig hebt. Dus voor organisatie en structuur is het goed dit uit elkaar te trekken.
- MT: Is groen in een compacte stad niet erg duur?
- ST: Groen vergroot juist de waarde van de gebouwen. Dat geldt ook voor uitzicht en water.
- MT: Is het verband tussen de waardevermeerdering van vastgoed en de manier waarop we groen aanleggen en betalen voldoende in deze structuurvisie gelegd?
- ST: Daar voorzie ik nog wel enkele problemen, want er wordt veel gesproken in ambities en uitvoering, maar nog onvoldoende relatie gelegd naar de manier waarop je dat voor elkaar krijgt.
- MT: Is de visie pittig genoeg?
- ST: Er wordt niet zozeer in een radiale structuur gedacht, maar meer in concentrische dingen. Dat genereert veel verkeer en veel rommeligheid. Dat mis ik in de groenstructuur. Verder wordt er praktisch gezien te weinig gezegd over het groenbeheer en hoe dat gefinancierd gaat worden.
- MT: Aan Yvonne Geerdink: En dat groenbeheer gaat IN betalen, klopt dat?
- Yvonne Geerdink: Dat las ik ook, onder het kopje creatief financieren. Wij kunnen als corporatie veel geld uitgeven aan dingen die geld genereren. Er is een verschil tussen willen en kunnen, maar ik denk graag mee.
- MT: Groningen is een stad die groen en duurzaam wil zijn en groenbeheer is hierin essentieel.
- ST: Ik denk dat corporaties hier niet te moeilijk over moeten doen, omdat juist op het punt van de directe leefomgeving de corporaties en de bewoners zelf heel veel belang hebben bij de kwaliteit daarvan. Dit moet ook vanuit de bewoners zelf worden opgebouwd en niet alleen vanuit de gemeente. Te denken valt aan beheercontracten zoals in Utrecht, waarmee speelplekken etc. vanuit potjes kunnen worden ingericht.

- YG: Er is een ambitie en als die gedeeld wordt kun je samen naar oplossingen zoeken, maar het is iets anders dat de gemeente een ambitie heeft en de rekening bij ons neerlegt.
- MT: Aan wethouder Jannie Visscher: hoe gaan jullie dat oplossen?
- Wethouder Visscher: In de compacte stad komt groen steeds meer onder druk te staan, maar het is heel belangrijk voor je gezondheid en welzijn en voor kinderen om in te spelen. Natuurlijk is de gemeente zelf verantwoordelijk voor het groenbeheer, daarom maken we voor de basisgroenstructuur afspraken met deskundigen. In de nevangroenstructuur willen we bewoners de gelegenheid bieden om iets doen met het groen in hun omgeving, niet om te bezuinigen, maar om gezamenlijk met de bewoners iets te doen.
- MT: Zoals op zaterdag spitten in het plantsoen?
- Wethouder Visscher: Wie daar zin in heeft is welkom. Gezamenlijk het groen beheren kan ook een sociale functie hebben. Verder proberen we gaandeweg de gaten in te vullen, door op de plekken waar gebouwd wordt gelijk te kijken of we daar iets groens kunnen neerzetten.
- MT: Groningen wil ook de duurzaamste stad worden in 2025, met behoorlijk ambitieuze doelstellingen zoals onder meer het reduceren van het energiegebruik in woningen. Trek je daarmee als gemeente niet de tweede cheque uit de portemonnee van de corporaties?
- Wethouder Visscher: De duurzame stad heeft voor ons twee doelen. Enerzijds de leefbare stad met groen, schone lucht en geen geluidsoverlast en anderzijds minder CO2-uitstoot, meer energie besparen. Hier proberen we in het mobiliteitsbeleid ook een slag in te maken. Maar dit heeft inderdaad ook betrekking op de bestaande woningvoorraad. Bewoners kunnen hun woonlasten gunstig beïnvloeden door energiebesparing. Corporaties hebben daar ook een opgave en willen dit ook graag. De gemeente wil daar graag een steentje aan bijdragen.
- YG: Ik ben het met de wethouder eens dat duurzaamheid over veel meer gaat dan alleen CO2-uitstoot; blijven mensen lang wonen, blijven zij lang gelukkig, het gaat om geld, milieu, kwaliteit van de omgeving. Er zijn een paar dingen die wij kunnen doen als corporaties.
- MT: Aan dhr. Van de Glas van de Milieufederatie: U zult hier ook heel blij mee zijn, neem ik aan?
- Dhr. Van de Glas: De ambities in de Groenstructuurvisie liggen heel hoog en als die allemaal gerealiseerd worden ben ik een gelukkig mens.

De klok loopt af, de tijd is om.

Thema – De stad in regionale en internationale context

- MT: Aan Henk Pijlman: Jij hebt destijds de vensterschool naar de stad gehaald. Is de Hanzehogeschool ook een soort vensterschool?
- Henk Pijlman: Als je ermee bedoelt dat je binnen een hogeschool aan ene kant een eenheid uitstraalt en aan de andere kant een grote verscheidenheid hebt en vanuit die verscheidenheid samenwerkingspartners zoekt, dan klopt dat wel.
- MT: Wat de vensterschool doet is de maatschappij naar binnen halen en zelf ook iets met die maatschappij doen. Doet de Hanzehogeschool dat ook?

- HP: Ja. Hiervoor ging het over techniek. We zijn dan geen technische hogeschool, maar we hebben wel een hoop andere dingen. Wat wij het beste kunnen doen is de sterke punten die we hebben proberen te versterken om in onderlinge samenwerking tot vernieuwing te komen. Dit vind ik ook een sterk punt van de structuurvisie, met daarbij de bereidheid om middels samenwerking tot verbeteringen voor het hele gebied te komen.
- MT: Vindt die samenwerking dan vooral plaats in het vergaderlokaal van de Gezinsbode?
- HP: Er wordt mij vaak gevraagd waarom ik heb gezegd dat het goed zou zijn om op Zernike buitenlandse studenten te huisvesten. Niet iedereen is het met mij eens. Dit staat overigens wel in de structuurvisie en dit ondersteun ik dus van harte.
- MT: Ik las dat jij ook wel eens last hebt van studenten in de wijk waar jij woont. Lijkt me als student van jouw instelling niet leuk om te lezen.
- HP: Als hogeschool zijn we de afgelopen jaren enorm gegroeid en dit levert veel extra arbeidsplekken op. Dit betekent economisch bijzonder veel. Dit heeft echter ook een andere kant, namelijk dat het aantal studenten hard groeit. Die studenten wonen allemaal in deze stad. We willen dat de stad aantrekkelijk blijft voor iedereen. Het gaat mij vooral om woonvoorzieningen voor buitenlandse studenten op Zernike.
- MT: De Hanzehogeschool is een soort breekijzer in de strategie om deze stad in een economische groeistand te krijgen, de City of Talent-gedachte. Samenwerking met partners staat centraal in de uitvoeringsstrategie. Merk jij dit ook?
- HP: Het akkoord van Groningen heeft heel goed gewerkt om de ambitie van alle partijen te leren kennen en elkaar daar bij te ondersteunen.
- MT: Moet dit nu niet weer een tandje aangescherpt worden?
- HP: Absoluut. Een voorbeeld is een programma van het UMCG waarbij zij de RuG hebben gevraagd daar onderzoek naar te doen en de Hanzehogeschool om toegepast onderzoek op te zetten. Het gaat hierbij om bijna 100 miljoen aan subsidiegelden uit Europa. Als je dit wilt en als je ziet hoeveel potentie daarin zit, dan moet je niet alleen hier een tandje hoger maar ook over de grenzen heen op zoek naar Europese partners om dit te versterken. Dit is een gezamenlijke inspanning, zoals in de dynamotheorie goed wordt omschreven. Ik mis in de structuurvisie wel iets over de mogelijke spanningen die hierin kunnen ontstaan. Een voorbeeld hiervan is dat wij als hogeschool integraal onze kunst willen plaatsen in CiBoGa en de vraag is of de gemeente hiervoor durft te kiezen, ook financieel gezien.
- MT: Aan Koen Schuiling: Je gaf aan dat het een uitstekend beleid is maar dat beleid slechts een kant is.
- KS: Ja, de interessante vraag is vooral wat er niet in het beleid staat.
- MT: Merk jij in de praktijk dat de gemeente – zoals in dit beleid staat – een faciliterende rol inneemt?
- KS: Kijkend naar de ontwikkeling van het Zerniketerrein vind ik dit absoluut niet, dit neemt te veel tijd in beslag. Dit terrein moet je samen met de corporatie, het bedrijfsleven en de beide kennisinstellingen en wellicht het Noorderpoortcollege samen oppakken. Hiervoor moet je een projectorganisatie benoemen die de bevoegdheden en verantwoordelijkheden krijgt. We lopen met Zernike internationaal erg achter. Als je als stad de ambitie hebt om internationaal te

opereren en de kennisinstellingen daarin een rol wilt laten spelen, dan is het een zegen dat het UMCG erbij is betrokken en een wonder dat het Martiniziekenhuis er niet bij wordt gehaald. Het Zernike moet de hoogste prioriteit krijgen.

- Wethouder De Vries: Dit is een onderstreping van wat er in de structuurvisie staat. We lopen achter met Zernike. Daarom ben ik blij met de erkenning van de dynamo's in de visie, zodat we het Zernike als dynamo kunnen aanwijzen en je jezelf als gemeente verplicht om hiermee aan de slag te gaan. Hierbij valt ook te denken aan onconventionele werkvormen en een gezamenlijk aanpak. Het vraagstuk jongerenhuisvesting in het groot is veel belangrijker dan slechts het stuk huisvesting van buitenlandse studenten. Dit gaan we de komende tijd veel grootschaliger aanpakken en is niet alleen afhankelijk van een locatie op Zernike.
- KS: Het gaat om meer dan alleen jongerenhuisvesting. De vraag is welke uitstraling je het Zerniketerrein wilt geven zodat het internationaal een aantrekkelijk gebied wordt.
- HP: Het gaat hierbij niet om het eerste deel van Zernike, waar al veel geïnvesteerd is en nu heel goed loopt. Het gaat om het tweede deel, het SciencePark dat niet goed loopt. Daar moet juist de kennisvalorisatie uit de kennisinstellingen tot bedrijvigheid worden gebracht. Dat gaat nu te traag. Ik ben voor de genoemde integrale aanpak, maar de scheiding tussen het eerste en tweede deel van Zernike moet worden opgeheven, anders is dit het einde van het SciencePark.
- MT: Een andere dynamo is de binnenstad. Aan dhr. Hakvoort, voorzitter Groninger City Club: bent u blij met dit beleid?
- De heer Hakvoort: De belangrijkste factoren zijn aantrekkelijkheid en bereikbaarheid van de binnenstad. Wij constateren dat de stad nu slecht bereikbaar is en vrezen dat ook in dit beleid er straks een tekort aan parkeerplaatsen is voor bezoekers van de binnenstad. Wij zien de regiotram het liefst zo snel mogelijk rijden.

De klok loopt af, de tijd is om.

Thema – Typisch Gronings

- MT: Aan Yvonne Geerdink: Wat is nou typisch Gronings?
- YG: Ik ben ontzettend trots op Groningen en vind het een prachtige stad. Maar we zijn soms ook wel zelfingenomen. In dit beleid hebben we de belangrijke ontwikkelingen in de stad op een knappe manier met elkaar verbonden. Er ontbreekt naar mijn mening echter visie in het structuurplan. Er staat niks nieuws in. Typisch Gronings is dat we het wel goed genoeg vinden. Het antwoord op de vraag "wat doen we als het spannend wordt" vind ik niet in deze structuurvisie terug. Echte visie geeft richting aan de vraagstukken die je tegenkomt als het echt spannend wordt en dat mis ik.
- MT: aan LT: Vind jij de visie ook te zwak?
- LT: Ja, er ontbreken wel enkele dingen. Deze visie schetst een heel mooi luchtkasteel, waar iedereen wel wil wonen, maar het is niet typisch Gronings wat erin staat.
- MT: Aan wethouder Jannie Visscher: je lijkt het als gemeentebestuur nooit helemaal goed te kunnen doen, klopt dat?

- Wethouder Visscher: De dingen die je goed doet, moet je vooral voortzetten en de dingen niet goed gaan en beter kunnen moet je beter doen. Soms moet je daarvoor een nieuwe richting inslaan. Met duurzaamheid en groen gaan we nu echt iets nieuws doen.
- MT: Aan Bas van Kampen, Groninger Forum: Jij gaat Groningen straks het Forum brengen?
- Bas van Kampen: Ja, als het goed is wel. Kiezen voor het Forum houdt wel degelijk een stuk visie in. Voor het Forum middenin de stad is wel wat durf nodig. Ik heb er ontzettend veel vertrouwen in.
- MT: Aan Yvonne Geerdink: IN huisvest een derde van alle Groningers. Wat heeft de gewone man aan deze visie?
- YG: Achter alle dingen in deze visie valt te lezen “dat doen we omdat” en hierdoor wordt het begrijpelijk voor iedereen en geeft dat meer richting aan de besluitvorming van de stad.
- MT: Vindt er voldoende interactie met de gewone burger plaats?
- YG: Ja, maar dat kan altijd meer. Ik vind samenwerking met burgers belangrijker dan inspraak, omdat mensen graag concreet iets willen doen aan hun woon- en leefomgeving.
- MT: aan de zaal: wat vind u typisch Gronings?
- Aanwezige: Wij Groningers zijn bescheiden, dat is soms een kracht, maar soms kunnen we wel iets meer peper gebruiken. Deze visies zijn kort en krachtig.
- Aanwezige: Groningen ligt op het eind van de Hondsrug, met aan de ene kant de Drentse Aa en de andere kant de Hunze. Dat is Groningen en daar moet je omheen bouwen.
- Aanwezige: De nabijheid van stad en platteland is een unieke waarde voor deze stad.
- Aanwezige: Typisch Gronings is het Nait soez'n moar doun. Dat eerst klopt in deze visie, maar het tweede moet nog komen. Het is nu een opeenstapeling van goede bedoelingen en het zou goed zijn om de concrete uitwerkingen er nu aan vast te plakken, zodat het niet bij bedoelingen blijft.
- Aanwezige: De stad kan niet volstaan met zeggen dat men wil faciliteren, ook dat moet worden vormgegeven. Dat ontbreekt in de visie. De gemeente vergeet dat zij zelf ook een dynamo moet zijn.
- Wethouder De Vries: Volgens mij is de kern van deze structuurvisie dat deze grenzeloos is. We zouden van onze rots af moeten en meer grenzeloos moeten denken in de richting van onze partners en de stad naar buiten toe grenzeloos moeten durven te definiëren. Om als gemeente zelf ook een dynamo te worden, moeten we van het voetstuk af en naast onze samenwerkingspartners gaan staan.
- KS: Het hoofdstuk internationalisering is te weinig uitgewerkt. De dynamo Delfzijl en Eemshaven ontbreekt in deze visie, terwijl de ontwikkelingen daar verregaande gevolgen voor de stad zullen hebben, qua verbindingen, arbeidsplaatsen, huisvesting etc. Dit structuurplan kijkt vanuit de stad naar buiten, terwijl het andersom zo moet zijn dat de wereld naar de stad kijkt en ziet waarom je naar Groningen moet gaan.
- Wethouder Dijkstra: Dit is een goed punt. We denken steeds meer na over de vraag op welk schaalniveau je nu eigenlijk naar de stad kijkt. Hoe positioneer je de stedelijke agglomeratie Groningen en Assen tegenover de metropolen ten oosten en westen van ons en hoe bouw je daar relaties mee op. Dit heeft te

maken met infrastructuur en met simpele dingen zoals het huren van een bedrijfsverzamelgebouw in Hamburg of Rotterdam om daar studenten te laten werken. We moeten de stad groter definiëren, ook binnen een euroregionale context.

- MT: De eerdere sprekers gaven al aan dat zelfreflectie goed is, dus wat heeft het buitenland hier te halen?
- Wethouder Dijkstra: Kennis bijvoorbeeld, dus moeten we bekijken wat kennisinstellingen om ons heen complementair aan ons hebben. Maar ook economisch gezien, valt er met energie- en duurzaamheidsprogramma's veel te winnen met de kennis en economie die in Duitsland en Scandinavië te vinden is.
- MT: Aan het publiek: Heeft u nog ideeën om deze structuurvisies nog scherper te maken dan ze nu zijn? Of zijn er nog andere thema's die u het gemeentebestuur wilt meegeven?
- Aanwezige: De bereikbaarheid van het Ebbingekwartier zou ik graag in de nota willen zien.
- Aanwezige: Ik vind het erg jammer dat over de Suikerunie wordt gesproken als een soort bedreiging en dat de ontwikkeling van dat gebied voor ons uit geschoven wordt. Het lijkt me goed om daar nu ook alvast een visie over te vormen. Dit kan benut worden in de vorm van op het water wonen, natuur en hightech duurzaam ecologisch verantwoord etc.
- ST: Het bijzondere, het grenzeloze is juist een kwaliteit van Groningen. Wanneer de stad steeds verder uitwaaiert raak je die gouden rand kwijt en dat is een dreiging. Groene gebieden die als groene vinger tot diep in de stad dringen moet je juist benutten. Zo komt iedereen aan zijn trekken. Het Suikeruniegebied zou zo'n groene long de stad in kunnen zijn. Uit een samenwerkingsproject met steden in Engeland en Zweden over stadsranden en de rol van water daarin, is gebleken dat Groningen internationaal juist heel sterk is in het maken van waterstructuurplannen en waterbeheer. Daarin loopt Groningen voorop in het ontwikkelen van duurzame ideeën. Een suggestie voor tijdelijke evenementen is bijvoorbeeld om de volgende Floriade te organiseren op het Suikerunieterrein.
- Wethouder De Vries: Wat je ook van het Suikerunieterrein vindt, het is geen vervanger van Meerstad. Er is veel mogelijk met dit gebied, zeker in tijdelijke zin, maar het gemeentebestuur vindt dat verdere invulling van het Suikeruniegebied gezien de ontwikkelingen elders in de stad de komende 15 jaar niet aan de beurt is.

Sluiting

Het debat is bedoeld om tot nadenken te stemmen en daartoe heeft u nu weer volop de gelegenheid. U kunt nog tot 7 november schriftelijk uw zienswijzen indienen bij de gemeente. De gespreksleider dankt het panel en de aanwezigen voor hun komst en hun bijdragen. De avond wordt afgesloten om 22.00 uur.